

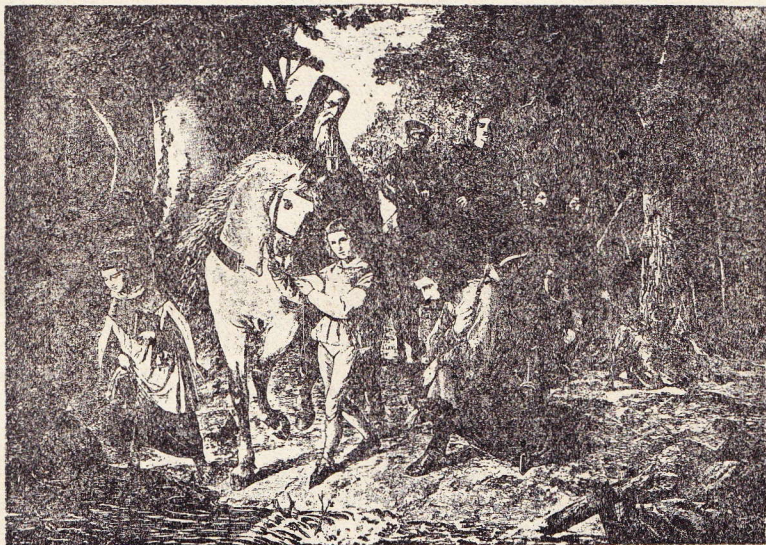
Een gloed laaide Jacqueline in het wezen.

— Gij maakt misbruik van uw macht, heeren! riep ze heftig. Ik ben een eerlijke en kuische edelmansdochter. Liever word ik gedood dan de vernedering te ondergaan, waarvan gij spreekt.

— Dat hadt ge vroeger moeten bedenken, toen de duivel kennis met u maakte. Waarom hebt ge dan die zedigheid niet betoond?

— Dat is laster... Nooit heb ik den duivel gediend, maar mij, ten allen tijde in mijn leven, tot Jezus en Zijn Heilige Moeder gewend...

— De tijd voor al dat geredetwist is voorbij. Te Veurne werdt gij gewogen en te licht bevonden.

De menschen bewezen hem nog meer eerbied (blz. 414).

— Heeren, weest toch rechtvaardig! pleitte de ongelukkige. Welk ander bewijs hebt gij tegen mij, dan dat een arme, bijna waanzinnige vrouw mijn naam riep?...

— O, neen, we hebben veel meer. Gij zijt de dochter van Isegrim en die kan niet door eigen kracht de stoute wandaden verrichten waarmee hij nu alle eerlijke lieden tart.

— Mijn vader is een dapper man.

— Door uw booze macht hebt gij wraak genomen op de bewoners der Moeren... en hun land onder water gebracht.

— En gij beweert, dat mijn macht gebroken zou zijn! Hoe kan ik dan van uit de gevangenis een overstroming bewerken?...

De heksenmeester wist heel goed, dat de Duinkerksche gouverneur de sluizen had laten openen, maar hij voerde de volkspraatjes aan, zooals veel zijner ambtgenooten deden, om arme beschuldigten meer te bezwaren.

— Misschien heeft de duivel u nog eens een dienst bewezen, daar in de Moeren, hernam hij.

En de scherprechter naast hem, met het afstootend wezen en de valsche loerende oogen, den wreeden trek om de dunne lippen, knikte gewichtig.

— Bewijzen ? vervolgde de heksenmeester. Gij hebt Wouter van Dillen van den goeden weg afgebracht, en alleen door uw macht, kon hij nu weer jonkvrouw van Ramsdijk op stoutmoedige wijze ontvoeren, ten bate van uw vader, en om een gijzelaarster tegenover u te stellen. Maar de tijd van redeneeren is voorbij. Alleen door harde middelen zult gij uw gruwelijke schuld bekennen.

— Ik ben onschuldig...

Doch Jacqueline hield op. Van achter een gordijn kwamen twee knechten, die haar meevoerden. Tijd winnen... ach, men liet er haar de gelegenheid niet toe... Dieper vernederd moest ze worden, meer en meer lijden zou ze, maar ziel en lichaam !

De cipier keerde aan de deur terug.

— Zullen ze dat arm kind nu waarlijk verminken ? mompelde hij.

Even loerde hij aan de poort. Ginds bemerkte hij Roger en hij riep hem. De schoutsknecht kwam af.

— Vriend, ik heb Jacqueline uit haar cel moeten halen, vertelde de bewaker... O, ik heb zoo'n medelijden met haar en ik weet, dat ik tot u gerust klappen mag.

— En waar is het arme meisje nu ?

— In de heksenkamer... De scherprechter van Brugge is er ook.

— Die wreedaard met zijn hondentronie ?

— Ja, wel moogt ge dat zeggen. En die tronie glanst van genoeg.

— Is het op bevel van den heksenmeester, dat gij dat gedaan hebt ? vroeg Roger.

— Ja, natuurlijk.

— Maar ik weet, dat hij Jacqueline niet mag folteren zonder toestemming van den kommandant.

— Hij stoort er zich dus niet aan... Als ge het eens aan den schout van Rooze kondt melden... Die zal het wel aan den kommandant overbrengen... en, al is het niet uit edele gevoelens, deze toch kan de ongelukkige voorloopig redden.

— Wel, ik zal het doen...

— Maar spoed u, Roger...

— Mijn meester is vandaag onzichtbaar... Hij schijnt heden wel zeer erg om Agneta van Ramsdijk te treuren of hij loopt met iets anders op 't hart. Roger zei dit spottend.

— Verlies geen tijd ! drong de cipier aan. De kerels daar binnen loeren op hun prooi...

— Ik ga al...

— En alles onder ons, niet waar ?

— O, natuurlijk !

Met wat meer hoop keerde de gevangenenbewaker in de gang terug. Hij luisterde aan de deur der heksenkamer en hoorde Jacqueline spreken.

— Arm schaap, mompelde hij. Verdedig u maar tegen zulke mannen ! Ik heb voor u gedaan, wat ik kon. God geve, dat het helpe.

.....
Een der soldaten kwam bij den heksenmeester en den scherprechter terug.

— De beschuldigde is gereed, zei hij.

De mannen stonden op.... En ze gingen ook achter het gordijn. Daar brandden op hooge kandelaren eenige kaarsen. Hun geel schijnsel viel op het slachtoffer van het zoogenaamd gerecht. Bijna geheel ontkleed lag de rampzalige Jacqueline gebonden op een bank. Van schaamte was ze bezwijmd.

O, welke monsterachtigheden heeft men bedreven in naam van de gerechtigheid... En hoe ellendig laf gedroeg de sterkere man zich tegenover de vrouw! Zoo was 't ook hier. Het schier vorstelijk gewaad had men achteloos op den grond geworpen. En nu zou door den scherpreechter uit Brugge het lichamelijk onderzoek plaats hebben. Wee de beklagde, die op het lichaam een moedervlek of een puistje vertoonde. Voor den heksenmeester waren het duivelsteekenen.

De man met de hondentronie, zooals Roger hem betiteld had, trad op de bank toe en met satanischen blik beschouwde hij de schoone jonkvrouw. Hij haalde uit een lederen bus scherpe naalden, zijn instrumenten. En nu ging hij aan 't speuren naar verdachte teekenen...

Plots kwam Jacqueline met een gil tot bezinning. Ze blikte den scherpreechter verschrikt aan.

De kerel had met een priem in een rood vlekje op haar rechterschouder gestoken. Er kwam geen bloed uit.

— Een heksenteeken, zei de ruwe, zoogenaamde deskundige.

En de rechter keek nauwlettend toe en gaf den ander gelijk.

— Huichelaars! riep Jacqueline hun toe... Gij hebt er genoeg in, mij te doen lijden... Dat is uw vreugde...

— Let liever op uw woorden en hoon het gerecht niet, waarschuwde de heksenmeester.

— Het gerecht... O, ik veracht u! Dood mij liever... Voelt ge niet, wat een eerbare lijden moet, onder de blikken als de uwe.

Maar de beide mannen zetten hun onderzoek voort en de deskundige gebruikte nog meer zijn vlijmende naald. Jacqueline beet zich op de tanden... Ze wilde haar smart bedwingen.

.....

Roger was naar de schoutswoning gegaan. Pol van Rooze zat somber in zijn kamer. Hij dacht voortdurend aan de verschijning van Julietta en het gevaar, dat hem boven 't hoofd hing.

Karel liet Roger binnen. Hij keek hem verwaand aan en vroeg:

— Moet gij den schout spreken?

— Ja, daarvoor kom ik.

— Is het dringend?

— Anders zou ik den jonker niet lastig vallen.

— Waarover is het?

— Zeg eens, ik ben schoutsknecht, maar de dienaar van den schout is mijn meester niet, hernam Roger, die Karel niet uitstaan kon.

— Hei, wat meer manieren, hoor!

— Wilt gij mij bij den schout aandienen, ja of neen! Gij kunt misschien baas spelen op 't landgoed van baron van Ramsdijk, maar ik ben niet zinnens u eerbied te betoonen.

— Wat komt baron van Ramsdijk hierbij te pas? snauwde Karel.

Pol van Rooze had de steeds luider wordende stemmen vernomen en kwam uit de kamer.

— Wat is dat hier ? vroeg hij.

— Meester, ik heb een bericht voor u, zei Roger.

— Wat dan ?

— Ik kan het u niet meedeelen, in tegenwoordigheid van een ander.

De schout liet Roger dan in het spreekvertrek.

— Wat hebt ge nu ? vroeg hij kregelig.

— Ik heb vernomen, dat de heksenmeester Jacqueline, de dochter van Isegrim ter pijnbank geleid heeft.

Van Rooze ontstelde.

— Gij hadt mij bevolen u alles te melden, wat ik over haar hoorde, vervolgde Roger.

— Van wie weet gij het ?

Roger wilde den cipier niet verklappen en zei zonder aarzelen :

— Van een soldaat.

— Och, die kwestie gaat den heksenmeester aan, hernam de schout. Is er nog iets ?

— Neen, heer.

Van Rooze deed dus, of hij 't bericht van Roger onverschillig opnam, maar de schoutsdienaar wist wel, dat hij veinsde.

— Ge kunt dan gaan, hernam van Rooze.

Hij was nooit op zijn gemak tegenover Roza's vader, die hem aanblikken kon, als verweet hij den jonker zijn dochter ontvoerd te hebben.

Roger verliet het huis, zonder nog aandacht te schenken aan Karel, die zich in de gang bevond. Van Rooze was plots zenuwachtig.

— Welk nieuws bracht die kinkel ? vroeg Karel. Hij wilde het mij niet vertellen; nu hij weet ook niet, dat wij goede, vrouwde vrienden zijn.

— Jacqueline is ter pijnbak gevoerd door den heksenmeester. Die luistert dus niet naar den kommandant. Hij gaat zijn eigen weg. Als hij maar geen onderrichtingen van de hoogere overheid gekregen heeft.

— Als Julietta's geest dat verneemt... O, jonker, ge moet naar den kommandant gaan...

— Ja... Of 't helpen zal... De heksenmeester zal misschien een lastbrief vertoonen... Geef mij mijn mantel !

En onmiddellijk verliet van Rooze zijn woning. Weldra was hij bij den bevelhebber der stad. Deze lag lui op een rustbank bij het vuur.

— Ha, komt ge me wat gezelschap houden ? riep hij van Rooze toe. Dat is goed. Ik verveel me dood in dit nest... en ik moet wat geduld oefenen, eer ik hopen mag dat bevallig heksje te winnen.

— Jacqueline is ter pijnbank gevoerd, zei van Rooze.

De kommandat sprong driftig op.

— Wanneer ? schreeuwde hij.

— Zoo juist !

— Door den heksenmeester ?

— Ja.

— Door die uitgedroogde stokvisch... Hij stoort zich dus niet aan mijn bevelen. Wacht ik zal het hem anders leeren.

De Spanjaard beukte met een haardijzer op den vloer; het was zijn gewoon sein, om zijn ordonans te roepen.

— Mijn mantel en hoed ! gebod hij. Ha, vervolgde hij tot van Rooze, die lompe burger doet, alsof ik geen gezag heb te Nieuwpoort. Hij zou die prachtige jonkvrouw mismaken, haar lichaam schenden op zijn duivelstuig.

— Maar, kommandant, misschien heeft hij bevelen van elders, merkte van Rooze schuchter op.

— Dat kan me niet schelen ! tierde de bevelhebber met een vloek. 't Is oorlog en ik heb maling aan alle burgerlijke overheden met hun perkamenten, zegels en anderen rommel. Zie zoo, ik ben gereed. We gaan !

— Maar zou ik niet beter weg blijven ? vroeg van Rooze, die wel het bevel van Juliette's geest wilde opvolgen, maar hoogere oversten buiten Nieuwpoort ook vreesde.

— Neen, ge gaat mee ! beval de kommandant. En ik zal ook eenige soldaten op kommandeeren.

Ze trokken de straat op. De bevelhebber wenkte eenige krijgslieden uit het wachthuis.

— Volg mij, zei hij.

De afstand was kort. Ginds verrees de grauwe, sombere gevangenis.

.....
Het lichamelijk onderzoek was geëindigd. Jacqueline mocht zich kleeden. Haastig deed ze het. En diep gehoond verborg ze dan haar gelaat in de handen. De wonden der scherpe naalden brandden haar in het vleesch, maar ze wilde geen kreet van smart uiten.

— Wij hebben bij u verscheidene duivelsteekenen ontdekt, zei de heksenmeester. Zult gij nu bekennen ?

— Nu niet en nooit ! Duivelskenteekenen ? Ofwel huichelt ge, ofwel zijt ge domme, waanzinnige mannen !

— Wij hebben veel geduld getoond, maar die beleedigingen moeten eindigen.

— Dood me ineens, als ge dan toch de wereld van een heks wilt bevrijden.

— Beken eerst !

Het gerecht eischte een bekentenis en, zoo deze niet vrijwillig werd gedaan, dwong men ze op de pijnbank af.

— Leugens beken ik niet, hernam Jacqueline.

— Dan zullen we u naar een andere kamer brengen, waar de dwangmiddelen staan, waarschuwde de heksenmeester.

— Ook daar zal ik volhouden, dat ik geen schuld heb.

— We zullen zien...

Maar eensklaps werd de deur open geworpen en stormde de kommandant van Nieuwpoort binnen.

— Ezel, schreeuwde hij tot den heksenmeester, gij waagt het mijn bevelen te overtreden.

De rechter werd rood van verontwaardiging, maar hij bedwong deze en zei schijnbaar kalm :

— Hier ben ik meester en ik verzoek u deze plaats te verlaten.

— Dat is de onbeschaamdheid te ver gedreven ! raasde de bevelhebber.

Houdt gij mij voor een idioot, vervloekte slaaf van uw ordonnanties en wets-artikelen. Die lap ik allemaal aan mijn laars ! En welk een spitsboef troont daar naast u. Hij riekt ook naar bloed en geschroeid vleesch gelijk gij.

— Heer, deze zaak moet voor de regeering gebracht worden, verklaarde de heksenmeester...

— Regeering, regeering... 't Is oorlog, en, wij krijgslieden, zijn de baas, anders zit gij binnen vier weken onder de hiel der Geuzen en houdt men ketterschen dienst in de kerken van Nieuwpoort. Ik ben hier de baas !

De kommandant riep dit met zoo'n bulderende stem, dat de deskundige van Brugge angstig achteruit week, en, een andere deur zocht, vooral toen de Spanjaard dan nog woest met zijn degen ging zwaaien.

— Die twee geniepige, huichelende, zoogenaamde magistraten hebben hier een jonkvrouw doen ontkleeden ! vervolgde de kommandant, en ja-loerschheid laaide thans bij hem op. Dat doen ze in naam van 't gerecht, vervolgde hij. Slechte, verdorven kerels, zijt ge, hondsvotten, schobbejakken ! Hoort ge nu, welk een eerbied ik voor u heb ! Ha, gij zoudt mij gebieden dat gebouw te verlaten.

De bevelhebber zag wel, dat de Brugsche scherprechter doodsbenauwd was en sprong op hem af. Hij greep hem bij den nek en schudde hem heen en weer.

— Genade ! kermde de man...

— Genade, genade...

De leeren bus viel op den grond, het deksel schoot los en de kommandant zag de naalden.

— O, gij, leelijke lafaard ! hilde hij weer. Dat zijn uw instrumenten, en, als een duivel, hebt ge daarmee de jonkvrouw in het lichaam gestoken. En welk een lichaam ! Geen leeren, uitgedroogde huid als de uwe, die goed zou dienen, om over trommels gespannen te worden.

De bevelhebber nam een naald op en gaf den scherprechter een prik in den rug. De kerel gilde van pijn en angst.

— Ja, nu kunt ge piepen, hé, maar toen gij de jonkvrouw marteldet, lachtet gij zeker ! Ja, zoo zijn de manieren van die wreedaards.

De heksenmeester toonde geen vrees, zooals zijn medewerker in de rechtspleging. Hij keek den kommandant aan en sprak :

— Al uw groote woorden en beleedigingen laten mij koud, gij zult er rekenschap van moeten doen. Ik weet wel, waarom gij die heks beschermt. Gij zijt op haar verliefd.

— Verliefd, verliefd ! hilde de Spanjaard. Wat weet zoo'n vuile padde als gij van liefde...

— Gij staat onder de macht der heks..., vervolgde de rechter.

— En gij durft dat zeggen ! kreet de kommandant, die ondanks zijn drift, toch ontstelde door deze onverwachte beschuldiging.

— Anders kan ik uw optreden niet verklaren. Gij hebt mij nooit last aangedaan als ik tooveressen vervolgde. Dat waren oude vrouwen. Hier staat een jong meisje, dat in dienst van den duivel was.

Jacqueline had zich beschaamd achteraf gehouden. Maar nu trad ze naar voren en riep op heftigen toon :

— Gij lastert... ik heb nooit uitstaans gehad met den duivel.

— Neen, die jonkvrouw is geen heks, zei de kommandant. Gij hebt haar aangehouden op losse geruchten.

— Haar opsporing werd van hooger hand geboden, herinnerde de heksenmeester. Zij is de dochter van Isegrim, die door haar helsche macht al die wandaden verrichtte. De regeering zelve, en ook de krijgsoverheid, eischen Isegrims aanhouding... O, als gij dat alles op uw verantwoording wilt nemen..

— Ik heb u niet verboden het onderzoek te doen, hernam de kommandant, wat kalmer. Ik gebod u mij te verwittigen, indien gij haar zoudt pijnigen.

— Dat recht bezit gij niet !

— Ha, begint ge weer zoo... Uw recht, uw perkamenten, uw zegels, uw paperassen...

— Heer, ik redetwist niet meer. Daar staat de schout van Nieuwpoort.

Hij wees naar Pol van Rooze, die onthutst bij de deur stond en wel voelde, dat de kommandant te ver ging, maar tevens aan het bevel van Julietta's geest dacht.

— Ik roep de hulp in van den schout, vervolgde de heksenmeester. 'k Wil het onderzoek tegen de heks voortzetten... Zij zal op de pijnbank gelegd worden.

Van Rooze zocht een uitweg en zei :

— Schors de rechtspleging op, tot het geschil bijgelegd is.

— Ja ! stemde de kommandant toe. Wend u tot uw overheid en ik zal de mijne in kennis stellen van wat er hier gebeurt ! Maar nu komt de jonkvrouw niet op de pijnbank.

— Ik geef niet toe ! verzekerde de heksenmeester.

De kommandant wenkte zijn soldaten.

— Leid de jonkvrouw naar mijn woning, gebod hij.

Van Rooze schrok... Naar de bijzondere woning van den bevelhebber der stad ! Was deze dan zijn zinnen kwijt. En haastig fluisterde hij zijn vriend toe :

— Handel toch niet te roekeloos.

Jacqueline deed weer een stap nader. Ze keek den kommandant aan en gedachtig aan Wouters briefje, zei ze :

— Heer, ik dank u voor uw bescherming. Neen, ik ben geen heks en men pijnigt mij op de meest onrechtvaardige en afschuwelijke wijze. Doch, laat mij naar de gevangenis terug voeren en niet naar uw woning. Anders beticht men u ook van hekserij !

— Ze heeft gelijk, fluisterde van Rooze... Plaatst een wacht bij haar kamer.

De Spanjaard dacht even na.

— Jonkvrouw, ik zal aan uw verzoek voldoen, hernam hij. En die twee wreedaards zullen hun naalden, messen en ander smerig tuig niet meer tegen u gebruiken.

Hij gaf een bevel aan de soldaten. Deze omringden Isegrims dochter.

— Weet wat ge doet ! kreef de heksenmeester, nu ook zijn bedaardheid verliezend.

En zich tot van Rooze wendend, hernam hij :

— Schout van Nieuwpoort, ik vorder uw hulp op. Zoo uw dienaren in botsing komen met het krijgsvolk, is het niet door mijn schuld !

— Schoutsdienaren en soldaten kunnen niet onder elkaar strijden ! antwoordde van Rooze. 't Is oorlog en er dient eendracht te heerschen. We zullen de oplossing van uw geschil met den kommandant afwachten.

— En een heks beschermen ! Ha, dat is een goed begin voor den oorlog. De dochter van Isegrim heeft helpers in onze stad ! hoorde de rechter.

De Brugsche deskundige was al heengeslopen.

— Houd nu uw brutalen snuit ! beval de bevelhebber tot den heksenmeester. Als gij mij beleedigen wilt, laat ik u in de wacht opsluiten. Ik ben de baas van Nieuwpoort, vergeet het niet. En thans is 't genoeg. Soldaten, voert mijn bevel uit.

Jacqueline stapte met het krijgsvolk mee. De cipier, verheugd, dat zijn bemiddeling goede gevolgen had, opende de gevangenkamer. Vermoeid zonk de gemartelde op de rustbank neer. De bevelhebber kwam eveneens binnen.

— Jonkvrouw, lijdt gij ? vroeg hij.

— Ja, ik heb verscheidene wonden.

— Die schurk heeft u in het lichaam gestoken ?

— Ja, op vele plaatsen.

— Ik zal een chirurgijn zenden, die uw wonden verzachten en verbinden zal. Ge ziet, dat ik mij uw lot aantrek.

Hij nam haar hand en kuste ze. In zijn blik laaide de hartstocht op. En Jacqueline wist het wel en ze verachtte den kerel, tegen wien ze eens haar eer had moeten verdedigen en die haar nog steeds belaagde, al deed hij het thans op listige wijze. Ze moest echter tijd winnen. Ze vertrouwde op haar vader en bij de gedachte aan hem, trilde een snik in haar stem, toen ze zeide :

— Heer, ik dank u voor uw hulp.

— Ze zullen u niet op hun folterbank krijgen. Had ik het maar eer geweten, die beul met zijn boeventronie zou zijn naalden niet tegen u gebruikt hebben.

— Ik ben ook gansch onschuldig.

— Dat weet ik... Vertrouw op mij ! Ik ben zeer om u bekommerd. Ik zal nu den chirurgijn zenden.

De bevelhebber ging met van Rooze heen. Hij plaatste twee soldaten in de gevangenisgang.

— Ge laat hier niemand binnen, buiten den heelmeester en den cipier, zei hij.

Dan verliet hij met van Rooze de gevangenis.

— Ik ben nog doller verliefd op Jacqueline, zei de kommandant. O, had ze maar willen toestemmen, om mee te gaan naar mijn kwartier.

— Ge moogt niet ineens te ver gaan. Maar verklaar aan de hoogere overheid, dat zij onschuldig is...

— Zouden ze me gelooven ? O, waarom is die bevallige Engel nu ook de dochter van den vervloekten Isegrim ! Toch begeer ik haar en zal ze de mijne zijn... Hoordet ge, hoe ontroerd ze me bedankte ? Dat is 't begin van de liefde. Maar ik mag niet te haastig handelen. Ik moet nu sluw zijn... O, kwam toch maar het bevel, dat ik Nieuwpoort in staat van beleg kan stellen. Dan kon niemand mij verwijten, volkomen den baas te spelen !

Ze namen afscheid, de kommandant en zijn dienaar, want dat was van Rooze.

EEN BEVEL.

De nieuwe schout ging naar huis.

— O, kon ik Jacqueline maar buiten de stad brengen, dan zou Julietta's geest tevreden zijn, mompelde hij. Dit geschil eindigt toch in 't nadeel van den kommandant. En dan moet ik Julietta's wraak vreezen!

De onrust bij van Rooze was nog niet verminderd. Toen hij thuis kwam, stond Karel daar met een brief. Van Rooze ontstelde.

— Van haar? vroeg hij.

Karel toonde een zwart kruis op den omslag.

— Maar wie heeft den brief gebracht? vroeg hij.

— 'k Weet het niet. Hij was onder de deur geschoven, zonder dat ik iets hoorde.

Van Rooze scheurde met bevende hand den omslag open, en hij las:

« Denk aan mijn bevel. Als Jacqueline, dochter van Isegrim een haar gekrenkt wordt, breng ik u op 't schavot. Ik moet u spreken. Kom binnen vier dagen, 's avonds om tien uur op den weg van de stadspoort naar het landgoed de Reiger. Ge moet per koets reizen. Schoutsdienaren mogen u vergezellen, want ik begrijp, dat gij bang zult zijn. Een geest behoeft geen krijgsvolk te vreezen. Laat niet na te komen of ik wreek me. Toont ge u gewillig, dan zal ik u een boete opleggen en mijn vervolging staken.

Julietta's geest.

— Wat schrijft ze? vroeg Karel.

Van Rooze las alles voor.

— O, zij laat me niet met rust! kloeg hij dan.

— Maar nu hebt ge hoop, dat ze u toch sparen zal.

— Als 't maar waar is! Ik vertrouw het niet.

— Ze belooft het.

— Beloften! Kan ik daarop rekenen?

— Een geest liegt niet!

— Dus gij denkt, dat ik moet gaan...

— Ja, stellig...

— Nog vier dagen...

— Ze wil u spreken...

— Maar waarom komt ze dan zelf niet. Als er maar geen list achter verborgen is.

— Geesten doen niet valsch. Ge moogt trouwens uw knechten meenemen.

— Dat is waar! Doch, wat zullen die denken, als ze mij met een geest in gesprek zien.

— Julietta, zal u misschien alleen roepen. Jonker, ik begrijp wel, dat gij liever naar een slempartij gaat, dan 's avonds om tien uur op een eenzamen weg een geest te ontmoeten, maar gij kunt niet ongehoorzaam zijn. Toon u

gewillig, zooals de geest vraagt. En volbreng de boete, welke u opgelegd wordt. Dan zult ge rust hebben.

— Ik moet nadenken... Zoudt gij mij vergezellen ?

— Ik moet immers 's nachts naar baron van Ramsdijk.

— Gij durft niet meegaan.

— Julietta ontbiedt mij niet. Neem al uw dienaren met u en maak hun wijs, dat gij een patroelje doet. Ze zullen in de stad uw moed prijzen. Maar zeg eens, hoe is het in de gevangenis afgelopen ?

De jonker vertelde het.

— Wel, de kommandant werkt voor u, hernam Karel dan. Wat kunt ge beter wenschen ! Ik had hem Jacqueline mee naar zijn huis laten nemen.

— Zou Julietta's geest dat goed vinden ? Denk toch na. En ten tweede, zulk een maatregel bracht den bevelhebber dadelijk in ongenade. Een heks in zijn kwartier nemen ! Overal sprak men er over... Ik vrees, dat hij zijn bemoeiingen nu niet lang volhouden zal.

— Jawel ! 't Is oorlog. En de bevelhebber is een bekwaam krijgs-overste.. Zulk een zet men nu niet aan den kant ! Ik heb gehoord, dat men het ernstig meent met den krijg. Veldheer Spinola moet te Antwerpen zijn.

— Dat is zoo...

— En zeker heeft hij een expeditie naar Holland in den zin. Denkt ge, dat men zich in zulke dagen druk maakt om de verliefdheid van een kommandant. Zonder dat hij het weet, is uw vriend uw beste helper, om Julietta's geest tevreden te stellen... Toe, houd maar moed. Alles komt terecht.

ALLERLEI NIEUWS.

Wat later deed van Rooze een wandeling. Hij ontmoette Adelbert van Loo, den zoon van den schout uit Winoxbergen. Vriendschap huichelende ging hij hem tegemoet.

— Zoo in Nieuwpoort ? vroeg Pol. En gij komt mij niet eens bezoeken...

— Ik heb hier werk. Ik zoek liefdadige menschen, die dakloozen uit de Moeren willen opnemen.

— Maar daarom moet ge mij toch niet verwaarloozen. Ik zou u nuttige inlichtingen kunnen geven. En wat nieuws anders ?

— Isegrim doet weer van zich spreken... De Wandelende Jood was op het platteland bij Ghyvelde over hem aan 't preeken. Hij noemde Isegrim een Satanskind en zijn dochter een heks. Plotseling sprongen eenige mannen uit het volk bij Ahasverus. En een riep : « Ik ben Isegrim, bedrieger ». Hij gaf Ahasverus een paar slagen dat de Wandelende Jood bezwijmd neer stortte. Toen trok Isegrim met zijn volk heen.

— En dat waagde hij ! En vielen de boeren hem niet aan !

— Neen... niemand durfde. En zoudt ge 't gelooven, dat men Isegrim nu bewondert om zijn stoutmoedigheid ! Ook heeft de kerel Buno Rijkaart uit de gevangenis van Hondshoote gehaald. Die boerenzoon was gevangen genomen, om zoogenaamd met Jacqueline, Isegrims dochter in betrekking te hebben gestaan.

— Ja, dat weet ik.

— Maar het is valsch ! Bruno is geheel onschuldig.

— En Isegrim bevrijdde hem ?

— Ja, in den nacht drong hij met zijn mannen over de vervallen vestingen van Hondshoote. Ze moeten alles zeer snel gedaan hebben, want niemand heeft wat gehoord. En 's morgens stond er op de gevangenpoort ongeveer het volgende : « Jacqueline is geen heks, maar een Christelijke, vrome jonkvrouw. Wie om haar aangehouden wordt, verlos ik. Dat is recht en rechtvaardigheid. Niet mijn dochter, maar de Spaansche gouverneur van Duinkerke heeft de Moeren onder water gezet. Wat geven de Spanjaarden om Vlaamsche menschen en bezittingen ! Ik beroof niet het kleine volk, maar de laffe edelen en hun Spaansche meesters ».

En daaronder stond : « Isegrim ».

— Hij bekent dus een roover te zijn... Isegrim en de Reus zijn een en dezelfde persoon, hernaam van Rooze. En hij doet al die stoute stukken door hekserij. Maar Adelbert, kom mee naar mijn huis... we zullen een beker wijn ledigen.

— Neen... ik kan niet in uw woning vertoeven.

— En waarom niet ?

— Ik wil oprecht spreken. Dan zou ik te sterk aan de familie van Dillen denken, die er onrechtvaardig uit verdreven werd.

— O, oordeelt ge zoo ? vroeg Pol van Rooze op beleedigden toon.

— Ik heb voor den heer van Dillen al mijn achting behouden.

— En voor Wouter dan ook, zeker ?

— Ik geloof niet aan zijn schuld...

— En evenmin, dat hij met Isegrim samen spant.

— Hij zoekt daar een vrijplaats, evenals Bruno Rijkaart, die zich ook niet meer vertoont. Dat is te begrijpen.

— En is het ook te begrijpen, dat de schurk van Dillen mijn verloofde heeft ontvoerd als een gijzelaarster voor een heks ?

— Dat moet Isegrim gedaan hebben !

— Neen, dat is een boevenstreek van Wouter van Dillen. Gij beschouwt mij dus als een indringer in den kring der schouten ?

— Uw benoeming heeft veel opspraak verwekt.

— Dus is het jaloerschheid ?

— Neen, heer van Rooze... Ik wil geen schout worden en ik benijd u allermindst den post, die nog aan vader van Dillen toekomt.

— Gij hoont de Spaansche regeering...

— Zal de regeering op de hoogte zijn van Nieuwpoortsche toestanden ?

— Dus is alles gekonkel van mij ! Gij durft veel zeggen. En ik, die u als vriend tegemoet trad. Ha, nu weet ik, waarom gij mij niet bezoeken wildet.

— 't Is beter, dat we scheiden, jonker van Rooze. Er moet veel opgehelderd worden.

— Wat bedoelt ge met die woorden ? Denkt ge nu misschien aan Wouter van Dillens laster, dat ik Rogers dochter ontvoerd heb ? O, zeg het dan maar openlijk !

— Dat beweer ik niet ! Maar evenmin geloof ik, dat Wouter een verleider en een moordenaar is. Schout Benedictus van Loo verdient geen vertrouwen.

— En het gerecht is dus ook lichtzinnig?

— Het gerecht onderzoekt, maar heeft van Dillens schuld nog niet bewezen! Gij wilt uit mijn woorden een beteekenis halen, die er niet in ligt. En daarom is het beter, dat wij ons gesprek staken.

Adelbert van Loo groette en verwijderde zich, en liet van Rooze in woede achter.

— Ha, die kerel speelt een loensche rol, mompelde jonker Pol. Hij verdedigt Wouter... Weet hij meer, dan ik vermoed...

Van Rooze wenkte een schoutsknecht en vroeg :

— Kent gij dien persoon ginds ?

— Ja, heer, het is jonker van Loo uit Winoxbergen.

— Volg hem en weet mij te zeggen, welke huizen hij te Nieuwpoort bezoekt. Doe goed uw werk. En zwijg over mijn bevel tot ieder. De jonker moet ook niet weten, dat gij hem bespiedt.

Boos geluimd ging van Rooze maar weer naar huis. Hij wist wel, dat in 't wereldje der schouten hij besproken werd. Dat kon hem echter niet schelen. Maar zou Adelbert van Loo de stille verdediger van Wouter zijn ? Vermoedde hij iets van de waarheid ? Zou hij Benedictus te Loo willen uithooren ? Zulke vragen rezen bij van Rooze op en maakten hem ongerust. Somber zat hij bij 't vuur. Karel was uitgegaan en Brak scheen nog in soldatenkroegen te zitten.

— Julietta's geest, Dolf, Bianca, Isegrim, Wouter van Dillen, al zooveel vijanden en nu ook nog Adelbert van Loo, mompelde de jonge man telkens, en 't was of men een net rond hem spande.

En bij 't staren in de vlammen kwamen beelden in dien vuurgloed op : de Moeren, een boot met Julietta en hij zelf... een spottende Spaansche officier... Dan een kelder... een kermende vrouw... een zwart kruis... En vervolgens de schoone Roza, het gasthof te Brugge, het Vijverhuis te Loo, Benedictus... O, het lijk van het vermoorde meisje, daar 's nachts in de kamer... En weer dat zwart kruis op haar voorhoofd !

Pol van Rooze huiverde. Hij was bang. Heel zijn ellendig leven ging hem voorbij.

Hij hoorde gerucht aan de deur en sprong op. Het was reeds donker geworden. Toch zag hij den vorm van paarden en een koets. De klopper viel. Pol ging open doen. Zijn vader en zuster stonden daar en hun bezoek was den zoon en broeder hinderlijk. Maar deze mocht het niet toonen en huichelend riep hij uit :

— Wat een verrassing !

— Ja, wij komen eenige dagen bij u logeeren, sprak baron van Rooze. Vermits gij niet komt, doen wij het dan maar.

— De drukte van mijn ambt, vader... en zuslief, hoe gaat het met u ?... Kom gauw in de kamer, daar is het warm. Ik ben heel blijde, u te zien !

Hij ontstak binnen de kaarsen en sloot de luiken.

— Ik ben alleen, hernam hij. Mijn knecht is om boodschappen, maar dadelijk keert hij terug en dan zal hij een smakelijk avondmaal bereiden.

Vader van Rooze zonk in een zetel bij den haard neer.

— Wel, wel, gij zit hier toch maar fijn, sprak hij tevreden. Schout van Nieuwpoort.

— Maar wat hebben wij er aan ? kloeg Dora, zijn zuster. O, als gij schout waart, zou ik schoone toiletten krijgen, en prachtige feesten bijwonen.

— Dat komt allemaal, verzekerde Pol. En een knappe officier er bij... Maar ge moet wat geduld oefenen.

— Als ge Agneta maar terugvindt, zei vader van Rooze. Anders ligt uw huwelijk in duigen en vaarwel dan het goud van baron van Ramsdijk. Zoo onder ons mogen we de dingen bij hun naam noemen.

— Die vervloekte van Dillen en Isegrim...

— En heel 't Spaansch garnizoen kan dien schavuit niet te pakken krijgen! We zullen zeker binnen kort geheel aan de roovers overgelaten worden.

— Hoe zoo ?

— Wel, d'Alleira moet met zijn volk naar Antwerpen.

— Ja, en Adelida Priecke weent heele dagen... vertelde Dora. O, wai heeft ze een verdriet. 't Is anders wel besteed. Ze was veel te fier met haar Spaanschen hoofdman en zag laag op ons neer.

— Moeten er Spanjaarden uit Veurne naar Antwerpen weg ? vroeg van Rooze. Dan heeft Spinola iets tegen Holland in den zin. Maar er blijft hier natuurlijk ook krijgsvolk.

— Ons beveiligen ze door overstroming als in de Moeren, waar van mij ook een partij land waardeloos geworden is Zulke slagen heb ik nog juist noodig, om geheel geruineerd te worden.

— Kom, kom, zie den toestand niet te donker in, troostte Pol. Ik krijg de duiten van baron van Ramsdijk wel. Isegrim houdt het niet uit. Hij vliegt toch in het net.

— Ik wenschte het van harte.

Wat later kwam de schoutsknecht, die van Rooze jonker van Loo achterna gezonden had.

— Wat nieuws ? vroeg de meester.

— Mijnheer Adelbert slenterde wat rond en wachtte dan aan Onze Lieve Vrouwe kerk. De avonddienst was spoedig ten einde. Het volk kwam buiten en jonker van Loo sprak een meisje aan. Ze gingen samen heen.

— Maar ge weet toch wel, wie zij was, onderbrak van Rooze haastig.

— Ja, heer ! Ik herkende jonkvrouw van Dillen.

— Ha, Livina, de zuster van den gevluchten moordenaar. En waarheen begaven ze zich ?

— Naar de woning van mijnheer van Dillen. Jonker van Loo ging mee binnen en hij moet er thans nog zijn.

— 't Is goed... Keer naar dat huis terug en weet me te zeggen, of van Loo er lang blijft en waarheen hij dan trekt.

De dienaar verdween; hij had door zijn boodschap Pols onrust niet weggenomen.

— Ha, dat is een liefdeshistorie tusschen Adelbert en Livina, mompelde van Rooze. De meid was op mij verliefd, maar heeft nu zeker alle hoop opgegeven. En natuurlijk is Adelbert dan van Wouters onschuld overtuigd en moet hij de verdediger van Livina's broeder zijn. Maar wee hem, zoo hij de waarheid achterhaalt en mij in den weg staat. Dan doe ik hem verdwijnen.

Van Rooze vloekte van haat. Nu kwam ook Karel thuis.

— Is er bezoek? vroeg de knecht.

— Mijn vader en zuster....

— O, dat zult ge wel bijzonder plezierig vinden, spotte de knecht.

— Ik moet wel een blij gezicht toonen. Zeg, ge dient een goed avondmaal te bereiden... Laat van Ramsdijk maar alleen dezen nacht.

Doch Karel wilde bij Fien zijn en verzette zich tegen dit besluit. Hij wees er sluw op, hoe zijn meester den baron nu niet mocht verbitteren. Hij kreeg verlof, om toch naar het buitengoed te gaan, maar wat later.

— Ook moet ge Brak opsporen, hernam van Rooze. Die vagebond laat niets van zich hooren.

— Hij zal straks wel komen, want hij zat daar aan de kade zijn laatste geld te verdrinken. Hebt gij hem noodig?

— Ja, hij moet Adelbert van Loo gedurende eenigen tijd nagaan, en van Rooze deelde nu mee, welk een nieuwe reden tot onrust hij had.

— O, als 't moet, ruimen we dien verliefden dwaas gemakkelijk uit den weg. Hem behoeft ge niet te vreezen, hernam Karel op cynischen toon. Als ge Julietta's geest maar tevreden stelt en binnen vier dagen op de plaats van afspraak zijt.

Pol zuchtte. Hij zag zeer tegen deze ontmoeting op...

HEILIGSCHENNIS.

Ahasverus reisde nu te paard. En hij voerde een schrijn mee, dat hij heel leugenachtig voor een relikwie uit het Heilig Land uitgaf. Een knaap geleidde zijn witten schimmel. De Wandelende Jood had ook volgelingen, die hem overal vergezelden. De menschen bewezen hem nog meer eerbied.

Ahasverus keerde van Winoxbergen naar Veurne terug. Men wist, dat Isegrim hem geslagen had en de hoofdman der vrijbuiters, of liever der roovers, zooals men algemeen geloofde, werd nu door het volk meer gehaat. Door zijn aanval op Ahasverus, had Isegrim zijn zaak slecht gediend. Nu kon hij niet rekenen op populariteit, al vond men het in de lagere standen wel goed, dat hij nu en dan op kasteelen drong en geld eischte.

Ahasverus spaarde Isegrim dan ook in zijn predikaties niet. En hij kreeg een nieuwe gelegenheid om geweldige redevoeringen te houden. We zullen nu vertellen, hoe de gelegenheid ontstond.

.....
Hoofdman d'Alleira, de verloofde van Adelida Prycke, had dus bevel gekregen met zijn legerafdeeling naar Antwerpen te marcheeren. En dit nieuws wekte hevigen angst bij Mannaert, den soldaat, die bijna aan de galg had gehangen, toen d'Alleira wraak zocht over de ontvoering zijner geliefde.

We weten dat de waarzegster hem een middel had aangeduid om zich onkwetsbaar te maken. De snul geloofde aan de kunst der sluwe Begga. Maar hij schrok voor het middel terug en durfde het niet aanwenden.

Een nieuwe dag brak aan en al vroeg was d'Alleira in het kamp, waar de soldaten alles voor het vertrek in gereedheid brachten.

— Morgen marcheeren we heen, zei de officier tot een sergeant. Zorg, dat er vanavond niets aan de troep ontbreekt.

Hij bemerkte Mannaert. Een duivelsche grijs verscheen op zijn gelaat. De hoofdman riep op barschen toon den soldaat en snauwde hem toe :

— Nu wordt het ernst, kerel. Gij zijt de galg ontsprongen. Maar in den oorlog is een der eerste kogels of sabelslagen voor u. Als ge een liefje te Veurne hebt, neem dan maar voor eeuwig afscheid van haar. Ge zult de deerne niet meer weerzien. Bij een aanval, en deze breekt spoedig los, staat gij in de eerste rij.

En d'Alleira lachte wreed met den angst van den armen soldaat. Deze mocht zich verwijderen... Vandaag hadden de krijgslieden verlof... Morgen immers moesten ze heen. 't Was gedaan met het stille, rustige leven in het kalme Veurne. 't Werd oorlog voeren; nu de meesten vonden het plezierig. Ze droomden van plunderingen, van rijken buit, het bot vieren der harts-tochten in overwonnen steden. Het soldaatschap was hun een stiel, een beroep, en in vredestijd was er geen kans op bijwinsten of buitenkansjes.

Maar Mannaert deelde die tevredenheid niet. Hij had een vreeselijk visioen voor oogen : geplaatst te worden op de eerste rij, dus ook als eerste slachtoffer van een aanval. Nog was hij veroordeeld... En zijn hoofdman had maar alleen de uitvoering van het vonnis verschoven...

Weer dacht Mannaert aan het middel der waarzegster. Hij kon zich onkwetsbaar maken en zoo verweren tegen de macht van zijn meester.

— Ik moet het doen, hoe gruwelijk het ook is, kreunde hij, toen hij rade-loos de straat opliep.

Hij dacht aan desertie. Maar wat zou het baten... Hij kon niet ver loopen, want ronselaars zwierven met krijgsvolk rond om boerenzonen en jonge visschers tot den krijgsdienst te verlokken. En ze zouden hem aanhouden, want juist door het gebeurde, was hij zeer bekend geworden. Desertie betekende zeker opgeknoopt te worden.

— Het middel van Begga ! herhaalde Mannaert telkens.

Hij begaf zich naar de kerk. Bevend betrad hij Gods huis. In het portaal aarzelde hij. Hij had willen vluchten... 't Scheen of de grond onder hem brandde. Maar hij dacht aan de wraak van zijn hoofdman.

— Ik moet, ik moet... kermde de ongelukkige bij zich zelf. En hij opende een zijdeur en sloop binnen. De dienst was juist begonnen. Mannaert knielde op een stoel, maar hij durfde niet bidden. Hij verborg het gelaat in de handen en weende...

— Ga heen... wees een man... trotseer het gevaar, maar bezwaar uw ziele niet met allerzwaarste schuld, klonk een inwendige stem.

Mannaert rees op. Maar hij verliet de kerk niet...

— Sterven, kloeg hij, en ik ben nog zoo jong... En welk een dood ! Gewond neerliggen, uitbloeden in de felle koude, die in mijn doorstoken lichaam bijt...

Hij hoorde een geschuifel van voeten... Geloovigen gingen ter Communie.... Ingetogen naderden ze den priester. Velen zochten hier geestelijke versterking voor den boozen tijd, die aanbrak.

Mannaert stapte ook naar voren. Zijn knieën knikten...

— Keer terug ! vermaande hem nog zijn geweten, doch hij verdoofde die stem. Hij schreed verder, wachtte... Hij zag mannen en vrouwen weer komen met ernstig gelaat en hij was bang voor hun blik. 't Leek hem of ze

op zijn wezen lezen zouden welk plan hij koesterde. Mannaert sidderde... hij was aan de Communiebank en zonk op de knieën... Zijn hart bonsde...

— Keer terug !

Weer die waarschuwing, maar hij bleef... De priester kwam bij hem. En de soldaat ontving de Heilige Hostie. En eenige oogenblikken later verliet hij de plaats... Huichelend knielde hij op een stoel... Zijn geweten brandde in hem. Hijgend vertrok Mannaert. 't Was of hij de kerk gejaagd ontvluchtte. Hij verdook zich achter een steunbeer van den muur. Schuw keek hij om zich heen. Niemand kon hem bemerken. En de soldaat nam zijn zakdoek...

Hij had de Heilige Hostie niet ingeslikt, maar in den mond gehouden en vlug verborg hij haar nu in den doek (1). Dan liep hij naar zijn kwartier. Het suisde in zijn hoofd...

— Heiligschennis, heiligschennis !... scheen men hem toe te roepen...

En Mannaert begon te zweeten van angst... Hij voelde als een zwaren last op hem. En wankelend bereikte hij zijn kwartier. 't Was een ellendige zolderkamer. Hij had die gehoord, omdat hij gaarne alleen zat te mijmeren... Er stond een potkachelkje. Mannaert maakte vuur. Het hout brandde, maar de vlammen joegen den soldaat schrik aan. En hij dacht aan de afbeelding der hel, welke hij eens op een doek in een oude kapel van Veurne had gezien. Maar haastig werkte hij voort, naar de aanwijzingen van Begga, het wijf, dat als een tooveres bekend stond. Het deksel op de stoof was warm... Mannaert haalde de Heilige Hostie te voorschijn en roosterde ze. Vlug nam hij het poeder en strooide het in een beker water, dien hij gulzig ledigde...

Hij had Begga's middel aangewend... « Als ge alles doet, wat ik zeg, zal kogel noch zwaard u kunnen schaden; alles stuit op u af, want ge zijt onkwetsbaar ».

Zoo had de bedriegelijke waarzegster gesproken. En de krijgsman, behept met het bijgeloof van zijn tijd, geloofde haar. O, lang had hij geweigerd het gruwelijk middel aan te wenden. Zijn eerbied voor 't Heilige kwam er heftig tegen op. Maar heden had hij het goddeloos stuk bedreven...

Mannaert zonk op een stoel neer, en steenend dook hij het hoofd in de handen. Wat bonsde het daarbinnen!

— Heiligschennis, heiligschennis !...

Die stem wilde niet zwijgen. En verder klonk het : « Gij hebt uw lichaam willen redden, maar gij verdoemt uw ziele. Gij hebt Christus gehoond op de goddelooste wijze ».

Mannaert leed geweldig. Angst laaide uit zijn oogen. Soms schokte gansch zijn lichaam op. En het was of een vuur in zijn binnenste brandde. Zoo bleef hij lang zitten. Als hij op 't benedenhuis gerucht hoorde, beefde hij nog meer. Uren verstreken. En rusteloozer werd de rampzalige. De middag verliep. De korte dag neigde ten einde. De avond wierp zijn schaduwen in de ellendige kamer. Mannaert meende allerlei gedaanten op den muur te zien.

— Vurige duivels ! kermde hij... O, ik heb mij in hun macht geleverd...

Hij kreunde luid... Plots sprong hij op. Strekte een dier gedaanten zijn

(1) Dit en alles wat verder volgt is ook ware gebeurtenis.

A. HANS

De Heks van Nieuwpoort

Uitgaaf B. H. HANS, Contich.